

ŠALCERNIS

Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija

Nr. 77 2011 m. Balandis

Žvelgiame į praeitį – galvojame apie ateitį

Vytauto Černiausko sumeistrautas Šv. Jurgis.
Brolių ČERNIAUSKŲ nuotrauka

Galima išžūrėti savotiškus lemties ženklus, kad būtent Šv. Jurgio, vieno iš Lietuvą globojančių šventųjų, dieną 1991 m. balandžio 23 d. buvo įsteigti Dzūkijos, Kuršių nerijos, Žemaitijos nacionaliniai parkai, Trakų istorinis-nacionalinis parkas ir Viešvilės rezervatas. Simboliška ir tai, kad Jurginės perėmė žalumos dievo Jorės šventės tradicijas. Jorė valdo žemės raktus, prikelia augmeniją, pabudina žemę, siunčia lietų, globoja žirgus, gyvulius, žvėrelius. Jurginės yra ir viena svarbiausių dzūkų švenčių, nes tą dieną pirmąkart laukan buvo genami gyvuliai. Tai ir viena iš pagrindinių Parko švenčių, kurios ištakos siekia 1995 m., kai Mančiagirės kryžkelėje buvo pastatytas ir pašventintas Šv. Jurgio koplytstulpis, žymintis Parko ir Merkinės parapijos ribas, 1998 m. Merkinės lankytojų centre surengtas pirmas Parko dienos paminėjimas, o 2001 m. Parko tarybos sprendimu ši data pasirinkta kaip pagrindinė Parko šventė.

Tas nacionalinių parkų 20 metų laikotarpis, lyginant su kitais gamtos, istorijos procesais, yra labai trumpas ir sunku vertinti laikotarpį, kurio dalyviais esame. Kelio pradžioje viskas atrodė kitaip ir daug lengviau pasiekama, nemažai lūkesčių neišsipildė ir daug darbų dar liko ateičiai, bet visuomet geriau nors ir mažais žingsneliais žengti į priekį nei trypti vietoje. Kai dabar mėgstama skaičiuoti saugomų teritorijų teikiamą naudą ar žalą, norėtume priminti, kad būtent Parko darbuotojų dėka ši Dzūkijos dalis, garsėjusi tik savo grybais, per tą laikotarpį tapo žinoma kaip patraukli turizmui ir poilsiui vieta, atsirado prielaidos ir baidarių verslui bei kaimo turizmo sodybų plėtrai, gimė naujos tradicijos, užėmusios deramą vietą Dainavos krašto gyvenime. O atečiai lieka dideli iššūkiai, norint šiame greitai besikeičiančiame pasaulyje išsaugoti šio krašto dvasią, gamtos, istorijos ir kultūros dermę.

Svarbiausios Dzūkijos nacionalinio parko datos 1990 – 2011

1990

Liepos mėn. Marcinkonių miškų ūkis pradėjo veikti kaip Nacionalinis parkas. Direktoriumi išrinktas prieš tai Marcinkonių miškų ūkio direktoriaus pareigas ėjęs Jonas Karalukas.

Lietuvos miškotvarkos įmonė „Miško projektas“ kartu su Lietuvos statybos ir architektūros, Miškų ūkio mokslinio tyrimo ir Mokslų akademijos, Botanikos institutų specialistais paruošė nacionalinio parko „DZŪKIJA“ planavimo schemą, pasiūlydami du jos variantus.

1991

Parengta Dzūkijos nacionalinio parko principinio planavimo schema.

Balandžio 23 d. įsteigiamas Dzūkijos nacionalinis parkas.

Birželio 22 d. Lahemos nacionaliniame parke Estijoje pasirašomas Baltijos nacionalinių parkų asociacijos įkūrimo dokumentai.

Parko istorikas Eugenijus Peikštenis atranda senąją Merkinės bažnyčios archyvą (600 bylų), kuris dabar saugomas LVC archyve. Tai pilniausias išlikęs bažnytinis archyvas Lietuvoje.

Gruodžio 23 d. Druskininkuose, „Druskonio“ redakcijoje sumaketuotas pirmasis Parko laikraščio „Šalčinis“ numeris. Iki 2011 m. išleisti 76 numeriai.

1992

Birželio 4 d. didžiausias Parko istorijoje gaisras ties Trikampio ežeru. Išdega 63 ha miško.

Merkinėje vyko amatų diena.

Rugsėjo 3 – 6 d. Suomijoje Parkas priimamas į Europos gamtos ir nacionalinių parkų federaciją.

Išleidžiamas pirmasis informacinis leidinys apie Parką – autorius Henrikas Gudavičius.

Išleidžiama audiokasetė „Marcinkonių etnografinio ansamblio dainos“, vėliau bus išleistos Mardasavo (Petro Zalansko) (1992), Žiūrų ansamblio (1994) audiokasetės, Merkinės etnokultūros klubo „Kukumbalis“ kompaktinė plokštelė „Merkinės dainos ir šokiai“ (2002).

Marcinkonyse Parkas pradeda ambulatorijos ir vaistinės statybą. Vėliau šis pastatas taps etnokultūros ir gamtosauginio švietimo centru.

1993

Sausio 13-osios naktį pirmas žygis prie Juozo Vitkaus – Kazimieraičio žeminės, skirtas 1991 m. sausio įvykiams atminti. Tradicija tęsiama ir dabar.

Liepos 24 d. atidaromas Parko iniciatyva pastatytas Margionių klojimo teatras.

Marcinkonyse Onutės Drobelenės iniciatyva pradeda veikti tikrojo Kalėdų Senio iš Čepkelių raisto paštas.

Parko girininkai 1996 metais. Iš kairės I eilė: Liudas Lukošius (Ūlos g-jos girininkas), Jonas Krušas (Darželių g-jos girininkas), Vitas Domas Galčius (Merkinės g-jos girininkas), Sergejus Lavrenovas (Margionių g-jos girininkas), Algirdas Leišis (Puvočių g-jos girininkas). II eilė: Julius Tamulevičius (Lynežerio g-jos girininkas), Darius Šalkauskas (Norulių g-jos girininkas), Petras Bigelis (Subartonių g-jos girininkas), Vytautas Živulskas (Kibyšių g-jos girininkas), Jonas Jezukevičius (Marcinkonių g-jos girininkas), Valdas Jazukevičius (Musteikos g-jos girininkas).

1994

Vyriausybės nutarimu patvirtinta principinė Parko planavimo schema.

1996 m. prasideda retųjų ir vaistinių augalų kolekcijos kūrimas Liškiavoje prie Krūčiaus upelio.

Įkuriamas pažintinis botaninis takas Merkinėje, išleidžiamas lankstukas.

Merkinėje pastatytas stogastulpis su Šv. Kazimiero skulptūra ir rodyklėmis į lankytinas apylinkių vietas.

1995

Balandžio mėn. pradeda veikti Parko lankytojų centras Merkinėje. Algimanto Černiausko iniciatyva įkurta dailės galerija buvo pirmoji Varėnos raj. ir Alytaus apskrityje.

Balandžio 23 d. kryžkelėje prie Mančiagirės pašventinamas koplytstulpis – rodyklė su šv. Jurgio statula.

Gruodžio 15 d. sudega Darželių girininkija.

Sukurtas pirmasis videofilmas apie Parką. Kūrė „Kraštotvarka“, bet kūrimą inicijavo ir finansavo Parkas.

1995 – 1996 m. Merkinės lankytojų centre veikė Audimo mokykla. Audimo paslapčių mokė audėja Stasė Vitkauskienė.

1996

Vitas Vyšniauskas pradeda vadovauti rekreacijos darbų brigadai. Jo sukurtas rekreacinių statinių stilius savitas ir būdingas tik mūsų parkui.

1996 m. Parkas turistinėje mugėje „Vivatur“ pirmą kartą kvietė susipažinti su gamtinėmis ir etnokultūrinėmis vertybėmis.

Balandžio 10 d. Parko direktoriumi paskiriamas iki tol pavaduotoju dirbęs Imantas Lazdinis.

Pradeda veikti Parko etnografijos muziejus Marcinkonyse, vyksta „Baltikos“ festivalio renginiai.

Išleidžiamas pirmasis Parko turistinis žemėlapis.

Henrikas Gudavičius už nuopelnus Varėnos krašto kultūrai apdovanojamas pirmuoju „Sidabrinės bitės“ ženklu.

Baigiamas asfaltuoti kelias Marcinkonys – Merkinė

Parko iniciatyva zervyniškis meistras Algis Svirnėlis atstato tris garsiuosius Zervynų kryžius.

Vitas Vyšniauskas su rekreacijos darbų brigada Maksimonių kaime stato paviljoną keramikos darbams eksponuoti.

1997

Imantui Lazdiniui tapus Aplinkos ministru, vasario mėn. Parko direktoriumi paskiriamas Algirdas Leišis, pavaduotoju – Eugenijus Drobėlis.

Balandžio 29 d. LR vyriausybės nutarimu patvirtinta iki šiol galiojanti nacionalinio Parko planavimo schema.

Išleidžiama Henriko Gudavičiaus sudaryta knyga „Musteika“ – pirmoji knyga iš knygų ciklo apie Parko kaimus (išleistos 5 knygos).

Bendrai su Čepkelių rezervatu įrengiamas „Alkūnės kampo“ pažintinis takas ir pradedamas statyti apžvalgos bokštas.

Lapkričio mėn. savaitiniu amatų seminaru savo veiklą pradėjo etnokultūros ir gamtosauginio švietimo centras. Parko pastangomis sukurtas videofilmas „Amatų seminaras Marcinkonyse“.

Nutraukiamas traukinių eismas iš Vilniaus į Druskininkus.

1998

Merkinės lankytojų centre pradedama tradicija balandžio mėn. 23 d. švęsti „Parko dieną“

Įkuriamas Parko lankytojų centras Marcinkonyse

Gegužės 2 – 6 d. Parke vyko tarptautinė Europos gamtos ir nacionalinių parkų federacijos konferencija.

Birželio 5 d. Parko ekologui Henrikui Gudavičiui įteikta pirmoji Aplinkos apsaugos ministerijos įsteigta Česlovo Kudabos premija.

Parko iniciatyva išasfaltuojamas kelias į Margionis.

Išleidžiamas pirmas išsamus bukletas apie Parką lietuvių ir anglų kalbomis

Maksimonyse Elvyros Petraitienės ir Sauliaus Indrašiaus sodyboje Parkas surengia savaitės seminarą „Senųjų kaimo meistrų paslaptys“.

1999

Prasidėjo pirmasis tarptautinis PHARE – CREDO projektas „Subalansuotas Lenkijos ir Lietuvos pasienio saugomų teritorijų vystymasis“ su Vygrių nacionaliniu parku (Lenkija).

Lina ir Egidijus Černiauskai Kapiniškėse įkuria pirmąją kaimo turizmo sodybą Parko teritorijoje.

2000

Pirmoji pynimo savaitė Marcinkonyse, kuri vėliau persikels į Musteiką.

Sėkmingai baigiasi projektas su Vygrių nacionaliniu parku, išleidžiamas bukletas 3 kalbomis.

Merkinėje, istoriko Vykinto Vaitkevičiaus iniciatyva, remiant Parkui, prasideda kompleksinė ekspedicija „Merkinės gamtinis ir kultūrinis paveldas: vertė ir kontekstai“, kurioje dalyvauja Lietuvos istorijos, Lietuvių literatūros ir tautosakos bei Geologijos institutai.

Merkinės lankytojų centre pradeda veikti „Šalčinio svetainė“, kurioje vyksta susitikimai su mokslininkais, menininkais, politikais...

2001

Kovo mėn. Parko Tarybos sprendimu Jurginės tampa oficialia Parko švente.

Merkinėje susikuria jaunimo etnokultūros klubas „Kukumbalis“.

Įrengtas vienas lankytojų mėgstamiausių takų – „Zackagirio“ pažintinis takas“, kurio koncepciją dar 1996 m. sukūrė Henrikas Gudavičius

Parke vyksta saugomų teritorijų sąskrydis.

Merkinės lankytojų centre įvyksta pirmoji, vėliau tapusi tradicine „Amatų mokyklėlė“, vadovė Laima Saviščevienė (organizuota 10 mokyklėlių).

2001 – 2003 Merkinės lankytojų centre veikė Respublikinė jaunojo etnografo mokykla.

2002

Parke vyksta tarptautinis festivalis „Dzūkų godos“

Didžioji sausra, Nemune iškyla į paviršių visi akmenys ir rėvos.

Išasfaltuojamas kelias į Žiūrus, pastatomi nauji laiptai į „Ūlos akį“ ir įrengiama regykla.

Galutinai nutraukiamas traukinių eismas į Gardino pusę.

2003

Parko direkcijos iniciatyva prasideda pasipriešinimo Alytaus HE statybai kampanija, prie kurios prisijungia politikai ir visuomenė.

Merkinėje vyksta Antrasis Dzūkijos kultūros kongresas, kurį organizuojant aktyviai dalyvauja Parkas. Parko darbuotojų pastangomis paruoštas ir rėmėjų lėšomis išleistas leidinys „Antrasis Dzūkijos kultūros kongresas“.

2004

Merkinėje pristatoma knyga „Merkinės istorijos bruožai“, kuri nebūtų sukurta be Parko iniciatyvos ir visokeriopos paramos.

Parkas dalyvauja „Grybailios žuvininkystės tvenkinių pritaikymo ornitologiniam turizmui“ projekte.

Parko miškai perduodami Druskininkų ir Varėnos girininkijoms, atsisveikiname su reformos išretintu miškininkų būriu, liekame be žmonių ir lėšų.

Prasideda intensyvesnis vandens turizmas Ūlos upe.

2005

Įrengiamas drevinės bitininkystės takas ir bitininkystės muziejus Musteikoje.

Parke vieši tarptautinis festivalis „Baltica – 2005“.

Birželio 9 d. Parlamento galerijoje atidaryta Parko paruošta fotografijų paroda „Žmonijos ir planetos istorija parašyta ta pačia ranka“ (autoriai Broliai Černiauskai, Eugenijus Drobėlis, Kazimieras Mizgiris). Birželio pabaigoje paroda eksponuojama Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos rūmuose Strasbūre (Prancūzija).

Rugpjūčio viduryje po stiprių liūčių didysis Merkio potvynis

Išleidžiamas pirmas albumas apie Nacionalinį parką „Kur šaltiniai alma“.

2006

Rekonstruojamas kelias į Zervynas.

Pirmasis, vėliau tapęs tradiciniu Parko renginiu, folkloro festivalis „Subatėlės vakarėlė“

Igyvendintas Kastinio ežero rekreacinės zonos ir Čepkelių mokomojo tako atnaujinimo projektas.

Įrengtas Dainavos girios pėsčiųjų – dviratininkų žiedas.

Eugenijus Drobelis apdovanojamas „Sidabrinės bitės“ ženklu už nuopelnus Varėnos krašto kultūrai.

Skroblaus slėnyje ir tetervinų buveinėse Musteikoje pradkami vykdyti gamtotvarkiniai darbai, finansuojami iš ES lėšų.

2007

Europos miškų savaitė Lenkijoje. Dalyvavo Parko darbuotojai ir rajono moksleiviai.

Birželio 12 d. Marcinkonyse įvyko pirmasis pasitarimas dėl PAN parkų sertifikavimo.

Direktorius pareigas pradeda eiti Eimutis Gudelevičius.

2008

Balandžio 10 J. Gaidžio 100 – ujų metinių paminėjimas Margionių kluone.

Rugpjūčio 7–9 d. ekspedicija į Tado Ivanausko gimtinę Lebiudkoje.

Rugsėjo 8 d. P. Abukevičiaus premija – Čepkelių metraštininkui E. Drobeliui.

Spalį Parko darbuotojai dalyvavo „Terra Madre“ seminare Italijoje ir pristatė dzūkišką kulinarinį paveldą „Slow Food“ parodoje.

Išleista knyga „Gyvieji amatai Dzūkijos nacionaliniame parke“.

Broliams Černiauskams už Lietuvos meninės fotografijos tradicijų tąsą skirta Kultūros ministerijos Balio Buračo vardo premija.

2009

Aukštų valstybės pareigūnų vizitai į Parką tikslu intensyvinti ir pagerinti bendravimą su saugomų teritorijų gyventojais – vienas po kito lankosi Seimo pirmininkas, Aplinkos ministras, VSTT direktorė.

Parko direkcija aktyviai dalyvauja Merkinės miestelio 650 metų minėjime, realizuodama lankytojų centre sukurta Merkinės istorinės – kultūrinės erdvės sukūrimo programą.

Vykdomas Gamtos paveldo fondo, Parko direkcijos ir Varėnos r. savivaldybės projektas, skirtas gamtos gidų parengimui. 23 žmonės gavo gidų pažymėjimus.

2006 m. Prezidentas Valdas Adamkus Marcinkonyse su pyrimo būrelis vaikais.

2010

Nuo sausio 1 d. savo darbą pradeda jungtinė Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija.

Kartu su Varėnos r. mokytojais parengiama ir pradama įgyvendinti gamtosauginio ir etnokultūrinio švietimo programa.

Parko darbuotojai aktyviai dalyvauja Kaziuko mugės Dzūkų dienos renginiuose Vilniuje.

Kovo 20 d. vyko grikinės babkos kepimo konkursas „Grikliai – dzūkų duona“.

Pradedamas rengti pirmasis Parke gamtotvarkos projektas, skirtas Musteikos miškų tvarkymui ir apsaugai.

Kukliai bet šiltai pažymimas Čepkelių rezervato 35 metų jubiliejus.

Algimantas Černiauskas apdovanojamas „Sidabrinės bitės“ ženklu už nuopelnus Varėnos krašto kultūrai, o Romas Norkūnas gauna Žemės ūkio ministerijos skelbto konkurso Kaimo šviesuolio vardą.

Įvyko pirmasis Parko etnografinės sodybos konkursas. Paskelbtos trys nominacijos: etnografinė sodyba, etnografiškai atstatoma sodyba, etnografiškiausias darželis.

Metų gale didysis direkcijos išėjimas iš Marcinkonių į Merkinę.

2011

Nuo sausio 3 d. Parko direkcija pradeda darbą Merkinėje, renovuotame lankytojų centro pastate.

Isteigiama PAN parkų grupė, pradama rengti tvaraus turizmo strategija.

Broliams Černiauskams už kūrybinius nuopelnus paskiriama Vyriausybės kultūros ir meno premija.

Vyksta Marcinkonių lankytojų centro renovacijos projekto įgyvendinimo darbai.

Balandžio mėn. Vilniuje Vyriausybės rūmuose įvyko konferencija, skirta Nacionalinių Parkų 20 – mečiui.

Brolių ČERNIAUSKŲ nuotraukos

Naktinis žygis prie Kazimieraičio žeminės

Snieginga žiema netikėtai pavirto lietinga ir ledine. Sausio 12 – a taip pat lijo, po to truputį pašalo. Marcinkoniškiai atėjo į mokyklą, po to prie kaimo koplytstulpio. Šie susitikimai skirti paminėti dvidešimties metų sukakčiai, kuomet 1991 m. buvo užpultas jau atkurtos Lietuvos televizijos bokštas, kurį saugojo beginkliai žmonės. Po renginio iškeliaujame link partizanų žeminės, kuri buvo užpulta prieš 65 – erius metus.

Naktis šviesi, prie Grūdų upės pasirodė mėnulis, žingsniuojame kaip niekada greitai, kariūnai iš Juozo Vitkaus inžinerijos bataliono ir marcinkoniškiai moksleiviai nenusileidžia vieni kitiems. Trumpam sustojame praėję labai kunkuliuojantį ir ištvinusį Skroblaus upelį. Rudnelės kaime tylu, tačiau dega Vygando Čapliko žiburėlis, jisai taip pat pasiruošęs žygiui. Toliau dideliu būriu pasukame link Maždžėraus šaltinio...

Kiek šių naktį yra uždegama žvakučių žuvusiems partizanams? Galbūt ji dega ir partizanui Liūtui, paminklą kuriam vėlyvą rudenį parodė Šunupio kaime gyvenantis Vytautas Volungevičius. Kiek metų mes nežinojome šio paminklo prie senojo plento į Druskininkus, tenai, kur į vieną upelį suteka Šunupis ir nuo Randamonių atitekanti Grova. Ant Gedimino stulpus primenančio paminklo nėra

iškalta partizano nei vardo, nei pavardės, Vytautas kaskart aplanko šią vietą, netgi pušį pasižymėjęs šalia savo grybavimo takelio, nežino ir jisai, kas lanko šią vietą, bet slapyvardis jam daro gerą įspūdį, jisai sako: liūtas – įdomi žvėris.

Žmonės prisimena ir partizanus ir jų artimuosius. Štai Druskininkų mieste gyvenantys rezistentai prisimena ir radijo bangomis sveikinimus siunčia Šventazėryje gyvuojančiai Vanago – Adolfo Ramanausko seseriai Aldonai Sujetienei. Lygiai taip pat ryšį su pokario rezistencija saugo ir Varėnoje gyvuojanti Gražina Pigagitė – Vilbik, jos darytos partizanų nuotraukos yra gyvas paminklas rezistencijai. Kaip gyvuoja šie žmonės dabar? Gal lengviau, gal laikmečio skubėjimas jų nepaliečia? O štai prėjusią vasarą į žygį Dainavos partizanų takais buvo atkeliavę jaunieji Lietuvos skautai. Ir žiemos žygis dabar būna ir dieną, kuomet prie žeminės žygeivius veda Onutė Grigaitė. Gausiausias žygeivių būrys buvo kariūnai, Kazimieraičio asmenybė jiems yra kario pavyzdys, gal dėl to jie taip domėjosi ir Kazimieraičio žuvimo vieta, kuri yra Žaliamiškyje už Liškiavos ir Vlkiautinio prie Janavo kaimo, kur yra koplytstulpis ir atminimo ženklas.

Romas NORKŪNAS

O Merkinėje liepsnojo laužas, skirtas Sausio 13 d. Laisvės gynėjų atminimui. Aisčio JURKONIO nuotrauka

Vasara buvo lyg žaizdras...

*Žmonių atmintyje paprastai lieka ne tik svarbiausios istorinės datos, bet ir išskirtiniai gamtos reiškiniai. Apie juos byloja ir Parko metraštininko **Henriko GUDAVIČIAUS** dienoraščio fragmentai.*

Kada gi vasara Lietuvoje buvo lyg žaizdras? Neapaprasta sausra tęsėsi ilgai, apie tai rašė visi laikraščiai. Anksti rytą, būdavo, jauti ne rasą, o sausrą ir dūmų kvapą. Kada tai buvo?

O gal iš pradžių prisiminkime, kad pietiniame Dzūkijos nacionalinio parko pakrašty vasarą labai dažnai būna kur kas karščiau nei vidurio Lietuvoje. Be to, Varėnos meteorologinės stoties matavimai mums kartais visai netinka: Varėnoje yra kitaip nei Liškiavoje ar Musteikoje, nors atstumai nedideli. Štai kodėl viską būtina matuoti savo kieme.

Karščiausia ir sausiausia buvo 1992 – ujų vasara. Birželio mėnesį jau gelto medžių lapai. Net kalninė arnika ir lietuvinė naktižiedė žydėjo labai trumpai ir skurdžiai. Net prie Skroblaus (Aukštagirio Broniaus, Aukštagirio Alpeno, Aukštųjų šaltinių) išdžiūvo nemaži šarkakojų pataiso plotai, visur paraudonavo mėlynių krūmeliai.

Bet užvis didžiausia anomalija buvo liepos 9 – osios dienos šalna. Naktį termometras rodė 3° šalčio. Nušalo bulvės ir kitos daržovės. Didžiausias karštis buvo tą vasarą rugpjūčio 10 dieną +35°. Darželių kaime rugpjūčio 31 dieną termometras irgi rodė +35°. Beje, tą dieną jau buvo leidžiama Čepkeliuose rinkti spanguoles (su leidimais), bet spanguoliantojai anksti parskubėjo namo, nes ištroško, o raiste niekur negalima buvo rasti vandens.

1997 m. gegužės 15 d. 18 val. 55 min. Margionyse staiga sutemo, sugriaudėjo ir pradėjo iš dangaus kristi obuoliukų didumo ledai. Kruša tęsėsi ilgokai, žemė garavo lyg verdantis puodas. Kai kurie ledo „kiaušiniai“ buvo 6 cm. skersmens. Neaplenkė

1928 m. birželio 2 d. Merkinė. Sniego iškrito tiek daug, kad lūžo apsunkusios obelių šakos, o ūkininkai temdami virves per pasėlius, bandė gelbėti javus.

baisi kruša ir Kapiniškių, Musteikos, Čepkelių. Žala daržams ir vaismedžiams padaryta didžiulė.

1998 m. lapkričio 24 d. „sustojo“ Nemunas. Tai atsitiko po to, kai šešias paras vidutinė oro temperatūra buvo daugiau nei 10° šalčio. Tai ryški anomalija, įdomu, kad dienos buvo saulėtos. Staiga užšalęs Nemunas panašus į tundrą – sustingdytos ledo lyčių briaunos žiūri į dangų ir primena kupstuo-tas tundros platybes.

2002 m. liepos pabaigoje prasideda didelė sausra – tęsiasi iki rugsėjo vidurio. Liepos 30 d. +33,5^o karščio, kitą dieną +35°, rugpjūčio 1 d. +34°. Labai nuseko Nemunas, prie Lamų miško, netoli Gudelių, Nemuno vidury atsirado 35 metrų ilgio sala.

2004 m. rugsėjo 21 d. buvo 5,3 balo. Žemės drebinimas Lietuvoje. Geologai tokio reiškinio nebuvo prognozavę.

2005 m. rugpjūčio 9 ir 10 dienomis (ir naktimis) be perstojo lijo. Prilijo 17 cm. Labai išsiliejo Merkys. Krūčiaus debitas padvigubėjo – buvo maždaug 160 l/s.

2007 m. sausio 10 d. Dzūkijoje buvo 12° šilumos. Meteorologai sakė, kad tai yra šilčiausia sausio diena per visą matavimų laikotarpį, t. y. nuo 1881 m.

2010 m. rugpjūčio 8 d. per Varėnos rajoną praūžusi vėtra išvartė šimtus hektarų miško, bet Parko teritorijos beveik nepalietė.

Iš praeities paveldėta darna

Šią nuotrauką mums parodė Marijona Baltaduonienė iš Žeimių kaimo. Bet ji neprisiminė nė vienos šių jaunuolių pavardės. Kada jie sėdėjo šitaip šventiškai nusiteikę šventoriuje, prie senosios Liškiavos klebonijos?

Atsiverskime prieškarinės nepriklausomos Lietuvos žurnalus, pažvelkime į kraštotyros leidinius, ir pamatysime, kad šitaip atrodydavo jauni ūkininkaičiai, susirinkę į savo parapijos atlaidus.

Tai ar gali būti, kad čia 1954 – ujų vasara Algirdas Česnulevičius iš Aušrinės kaimo pirmiausia atpažino save, o paskui ir kitus savo draugus. Taip, sako Algirdas, mes sugrižom iš sovietinės kariuomenės 1953 – ujų rudenį, o kitą vasarą ir nusifotografavom. Mes taip susitarėm susitikti Liškiovoje, visi to paties amžiaus, iš gretimų kaimų... Viską gerai prisimena Algirdas Česnulevičius, o į klausimą, kodėl jie tada, tais sunkiais, jau kolūkiniais metais, atrodė tokie geri ir gražūs, atsako šitaip: taigi sovietų valdžia atėmė iš mūsų ne viską... ne iš karto atėmė.

Apie šitokią iš praeities paveldėtą, ne iš karto atimamą darną bei pagarbą savo artimui kalbėjo mums ir Radyščiaus kaimo gyventojas Juozas Jaruševičius, rodydamas nuotrauką, kur jauni vaikinai, pasipuošę baltais „abrūsais“, sėdėdami ant arklių palydi į paskutinę kelionę savo žuvusį bendraamžį. Toks tada čia buvęs paprotys, ir tai taip pat buvo jau po karo, sovietiniais metais...

Liškiavos parapijos jaunuoliai 1954 – ujų metų vasarą bažnyčios šventoriuje. Iš kairės pirmoje eilėje: Žitkauskas Juozas, Gudelionis Algirdas, Česnulevičius Algirdas, Bulovas Vaclovas, Jaciuskas Vladas, Stočkelis Juozas. Antroje eilėje: Sabaliauskas Bronius, Misiukevičius Juozas, neatpažintas, Volungevičius Vitas.

Mes dar galim prisiminti, kad tada kiekvienos sodybos kieme stovėjo kryžius ir gegužės mėnesį, vakarais visa šeima prie to kryžiaus meldavosi. Tokia dar buvo darna su savimi, su gamta ir su tautos praeitimi.

Dabar, švęsdami Dzūkijos nacionalinio parko 20 – metį, mes ir galvojame apie tą buvusį mūsų sodiečių susiklausymą, kai kiekvienas sekmadienis buvo šventa diena, kai ramus gyvenimas savame kaime buvo svarbiau už Europos ir Pasaulio reikalus. Galvojame dabar šitaip todėl, kad ir Parko idėja gali būti suprasta kaip kitokio – šviesesnio, darnesnio, teisingesnio – gyvenimo ilgėjimasis, kaip alternatyva nežinia kur skubančiam techniniam pasauliui.

Henrikas GUDAVIČIUS

VISAIS metų laikais graži yra dzūkų šilų ir panemunių gamta.

Dzūkijoje dar gyvuoja senoviniai kaimai, senieji amatai ir verslai.

Dzūkijos nacionalinio parko darbuotojai Jums padės suprasti svarbiausią

Dainavos krašto savybę – etnokultūra gyva gali būti tik tada,

kai senolio poringei pritaria čia pat almantis šaltinis.

Brangūs lankytojai, atvykęs į šį kraštą, gerbk ir tausok jo taurų grožį.

Išsamią informaciją apie Parką ir Čepkelių rezervatą visi svečiai gali sužinoti lankytojų centruose:

Marcinkonyse: Šilagėlių g. 11, Marcinkonys, LT - 65303, Varėnos r., tel. 8 310 44466, faks. 8 310 44471; elektroninis paštas: info@dzukijosparkas.lt

Merkinėje: Vilniaus g. 3, Merkinė, LT - 65334, Varėnos r., tel./faksas 8 310 57245

Elektroninis paštas: merkine@dzukijosparkas.lt

„Šalčinį“ rasite ir interneto tinklalapyje www.dzukijosparkas.lt

ŠALČINIS

Adresas: Vilniaus g. 3,
Merkinė, LT - 65334, Varėnos r.
Tiražas 1500 egz.

Redkolegija: E. DROBELIS, H. GUDAVIČIUS,
A. ČERNIAUSKAS, M. LAPELĖ,
R. NORKŪNAS
Maketuotojas: V. ČERNIAUSKAS

Spausdino UAB „Albagrafija“
Pulko g. 96, LT - 62133, Alytus
Tel. 8 315 74140
El. p. alba@infoseka.lt
Laikraštis atspausdintas ant popieriaus,
pagaminto iš antrinių žaliavų.